

קמיניץ-פודולסקי

(Kamenets-Podolski; בפי היהודים: קמיניץ פודולסק). עיר בדרום-מערב אוקראינה שבברית-המועצות. ק"פ ידועה למן המאה ה-12, היתה עיר מבצר ובירת פודוליה, ושלטו בה הליטאים, הפולנים וזמן מה אף העות'מאנים. מ-1973 היתה בשלטון רוסיה. יישוב קבע של יהודים היה בק"פ מאז גזירות ת"ח-ת"ט (1648-1649). ערב מלחמת-העולם הראשונה ישבו בק"פ 23,430 יהודים, כמחצית מתושבי העיר. הקהילה סבלה מאוד במלחמות האזרחים, ובמיפקד ב-1926 נמנו בה פחות מ-13,000 יהודים – כ-30% מתושבי העיר.

ב-27 ביוני 1941, חמישה ימים אחרי פלישת הגרמנים לברית-המועצות, הכריזה גם הונגריה מלחמה על הסובייטים, וביולי כבשו כוחותיה את ק"פ. סמוך להצטרפות ההונגרים למלחמה הכינו שני קצינים בכירים ב'משרד המרכזי לפיקוח על זרים' (Külföldieket Ellenőrző Országos Kozponti Hatóság), אדן מרטינידיש וארקד קיש, תוכנית ל'יישב מחדש' (כלומר, לגרש) בגליציה את היהודים הפולנים והרוסים שנמצאו בהונגריה. חלק מגליציה היה אז בשלטון כיבוש של ההונגרים. בעקבות צו 192/1941 שאושר ב-12 ביולי, ובעקבות הוראה חשאית של ה'משרד המרכזי לפיקוח על זרים', הוחל בגירושם של 'יהודים פולנים ורוסים שהסתגנו באחרונה', והגירוש נעשה ב'היקף גדול ככול האפשר ובמהירות המירבית'. בין היהודים ה'זרים' שנתפסו ביולי 1941 היו גם יהודים הונגרים רבים שלא יכלו להוכיח את אזרחותם אך ורק מכיוון שבאותה שעה שבה נדרשו להוכיח זאת לא היו המסמכים הדרושים זמינים. עוד יהודים הונגרים אחרים פשוט נקלעו למערבולת ונלקחו עם הם. ב*קרפטורוס שסופחה להונגריה שנתיים לפני-כן נעקרו קהילות שלמות של יהודים וגורשו גם הן. מכיוון שהיהודים נתפסו במהירות רבה, לרוב בלילות, יכלו מעטים בלבד מהם להצטייד כראוי לקראת הגירוש.

היהודים ה'זרים' הועמסו על קרונות משא, הוסעו לקרשמזה (Körösmező) הסמוכה לגבול עם פולין, ומשם הועברו לשטח הכבוש בפולין בקצב של כ-1,000 מגורשים ליום והוסגרו לידי הס"ס. עד 10 באוגוסט הוסגרו כ-14,000 יהודים לידי הס"ס. ב-25 באוגוסט נחרץ גורל היהודים בישיבה שנערכה במטה ראש אגף אפסנאות של הצבא הגרמני בויניצה (Vinnitsa). בישיבה הבטיח ס"ס אוברגרופנפירר פרידריך יקלן כי עד 1 בספטמבר ישלים את רציחת היהודים שההונגרים הסגירום. ב-27 וב-28 באוגוסט נערכה האקציה, ולפי דין-וחשבון מיבצעי מספר 80 של יקלן נרצחו בה 23,600 יהודים. זאת היתה האקציה הגדולה ביותר שנערכה עד אז – הראשונה שבה נרצחו יותר מרבבת יהודים. 18,000-14,000 מן הקורבנות היו יהודים שההונגרים הסגירום, והשאר היו יהודים מקומיים.